

DÉLVIDÉK

Verseczi társadalmi és közművelődési vegyes tartalmú hetilap.

Versecz és vidéke magyar nyelvterjesztő egyesületének hivatalos közlönye.

Szerkesztői iroda: Versecz, Iaktanya-utca 1054. szám — ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden küldemény és levelezés. A szerkesztőség számára a levelek és egyéb írásbeli közlemények különben özv. Kirchnerné felvételi és rendelési irodájában (az Andrássy-sétány és iskola-utca sarkán levő Kádics-féle házban) is átvehetők.

Előfizetési díj: Negyedévre 1 frt. 25 kr. — Félévre 2 frt. 50 kr. — Egész évre 5 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő: Perjessy Lajos.

Kiadó-hivatal: Kirchner-féle könyvnyomda Verseczen — ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetések, hirdetések és felszólamlások.

Hirdetési díj: A hirdetésekért járó díj legutányosabban számítatik. — Bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr. — A nyílt térben egy sor 10 kr. — A hirdetéseket kerjük pénteken délig beküldeni.

3. évfolyam.

Vasárnap 1894. évi április 8-án.

14. szám.

A délvidéki kulturegyesület.

Mindenütt, hol a történetek folyama bizonyos területen megtelepült népet történelmi néppé, állammá érlelt, két nagy tényező működik állandóan közre, hogy az együvértartozás éltető elemei, a jövő nagyságának csirái kifejlődjenek s fölvirágozzanak. Egyik az állam központi hatalma, másik az örökké élő társadalomnak egy célpontot soha szem elől nem tévesztő önállóságában s autonomiájában meg nem szibbasztott hangyamunkája.

Hogy e három halom s négy folyam területén immár ezer éven át mit tett s mit tehetett e két nagy tényező: az állam és a társadalom a magyarság érdekében, annak vizsgálása ezúttal messze vezetne. Elég, ha arra gondolunk, hogy föntartották a magyar fajt, hogy ma, az ezredik év küszöbén kétségbevonhatatlanul a magyar fajt ismeri el mindenki e föld államalkotó nemzetének.

Egyet mégis szükséges lesz a jelenre s a jövőre tanulságképp kiemelni a történelmek adataiból, azt a körülményt tudniillik, hogy míg az állami hatalom évszázadokon át a magyar faj önállóságával homlokegyenest ellenkező célszatokat követett, főként a társadalmi erők közrehatásának

volt köszönhető, hogy magunkat magyaroknak, államalkotó fajnak tarthatjuk.

E ténynek szükségképeni tanúsága pedig a jelenre s a jövőre egyiránt az, hogy a társadalmi tényezők önállóságának bizonyítása, a lankadozó erők fölkelése s a változott viszonyokhoz képest új formákba öntése egyik legbiztosabb eszköze további fömmaradásunknak.

Kétségbevonhatatlanul bebizonyosodott, hogy az állam, a kormány még oly céltudatos, még oly erélyes politikája sem elegendő az anyagi és szellemi virágzás megteremtésére, hogy az állam működése mellett szükség van ama másik történelmi, sőt etikai nagy tényező önálló céltudatos munkásságára, melyet társadalomnak hívnak.

A kényes pontot, az államnak és a társadalomnak egymáshoz való viszonyát nem akarjuk külön fejtegetés tárgyává tenni. De annál nagyobb örömmel hivatkozunk egy nagy tekintélyre, a katolikus egyház egyik legkitünőbb főpapjára, Schlauch bíboros püspökre, ki ezelőtt három évvel a szatmári Széchenyi-társulat közgyűlésén a magyar nemzeti kulturáról értekezvén, így szólt:

„Igaz, hogy a kormány első sorban van hivatni a törvénynek érvényt szerezni, annak kivitele fölött örködni és ennek keretében minden jogokat megvédeni, de az

is igaz, hogy a társadalom ismerheti legjobban a kebelében működő tényezők természetét, jogait és kötelességeit s így, midőn a törvények iránti tiszteletet terjeszti, a kedélyek fogékonyosságát a közös hazaszeretet iránt ébreszti vagy ébren tartja, közvetve a törvény támaszává válik: és tagadhatlan az, hogy a hol a nemzetben az önfentartás kötelesség nem a közszellem kifolyása, a hol az erkölcsi erő, mely az állameszmének hordozója, gyenge, a hol a közönyösségből, tespedésből kibontakozni nem tudnak, szóval, a hol mindenki magának azt mondja: „mi mint egy nagy és erős nemzet akarunk élni“, ott a legjobb kormány legnemesebb szándéka is keveset fog használni.“

Szerencsére, itt a délvidéken a nyolcvanas évek elején fölmerültek a társadalmi ébredés tünetei. Egymást követték a közművelődési egyesületek a délvidéken. Előbb a temesvári magyar színügy-gyámoló egylet, azután a temesvári magyar nyelvterjesztő-egyesület alakult meg, s Temesvár példáját követték Nagy-Beeskerek, Versecz, Orsova, Pancsova, Resicza, Oravicza, Lugos, hol szintén közművelődési egyesületek alakultak meg.

Ez egyesületek valamennyien azt tűzték céljukká, hogy terjesztik a magyar nyelvet, s anyagilag és erkölcsileg támo-

Tárca.

Beszéd márczius 15-ike alkalmából.

Irta s 1894. márczius 15-én felolvasta Takács Gyula főrel. állisk. tanár.

(Vége.)

Nálunk I. Lipót király tanácsosai kísérlék meg az absolutizmust meghonosítani, s többszörös kudarcuk után sem szüntetik meg kísérleteiket. Végre II. Rakóczy Ferencz felkelése megtanította őket, hogy a fejedelem mindenhatóságát erőszakos uton sohasem vihetik keresztül. III. Károly megérti a multak történetében rejlő tanulságot és szép szerivel a nemesi kiváltságok kimelésével, a jogok nyílt elismerésével iparkodik az absolutizmust a gyakorlatban megvalósítani. El is éri, hogy leghatalmasabb uraink az udvar legkészségesebb szolgálóivá sülyednek, Bécsbe mennek lakni, az udvar fényét emelni és elnémetesdni.

Tagadhatatlan, hogy úgy III. Károly, mint Mária Terézia, ki apja rendszerét követi, érzékel bírni a nemzet s különösen az alsóbb néposztályok érdekei iránt. Csakhogy nálunk még oly különleges bajok is voltak, melyek a helyzetet bonyolították, s az újításokat még az esetben is megnehezítették, ha maga a fejedelem is akarta.

Az egyik nagy baj az volt, hogy az

uralkodó ház idegen volt s nem is magyarosodhatott meg, mert királyaink más országoknak is voltak fejedelmek, melyeket az Ausztria név alatt szoktak volt összefoglalni. S minthogy ott a korlátlan kormányzás divatozott, azért a magyar alkotmányt kényelmetlennek találják és szeretnék mellőzni, annál is inkább, mert eszméjük úgyis az egységes birodalom megalapítása, természetes német nyelvvel és kormányrendszerrel.

Ezért intézkednek a bécsi kormány utján a mi ügyeinkben is, noha a törvények világosan kimondták, hogy Magyarország független ország, melyet ő felsége csak a magyar törvények értelmében s magyar tanácsosok által kormányozhat. A nemesség tiltakozik ugyan az ellen, de csakhamar belenyugszik, mihelyt a kormány megígéri, hogy az alkotmány külső formáit tiszteletben fogja tartani, a nemesség kiváltságait s különösen a megyéket nem fogja bántani.

Ezalatt pedig a jobbagyságból szedett katonakkal idegen hadsereget állít, mely válságos időkben a nemzet ellen is felhasználható, kiszolgáltatja az ország anyagi érdekeit Ausztriának, mi a lakosság elszegényedését vonja maga után, onkényesen a maga céljai szerint rendezzi a vallási és a katolikus egyházi ügyeket, szervezi az iskolákat behozva a latin tanítási nyelvet, megcsontítja az ország területi épességét, hogy osztrak izü határvidéket alkosson, idegen népeket telepít be s lát el privilegiumok-

kal, mik a magyarság érdekeit sértik, a nélkül, hogy ezt a nemesség ellenezte volna.

S a nemesség csak akkor veszi észre a neki vetett tört, midőn II. József az egyesítési folyamat gyorsítására minden tekintet, minden óvatosságot mellőz, magát meg nem koronáztatja, kiforgat mindent régi állapotából s németté teszi az iskolákat, az igazgatást is. Erőszakossága felláztatja a köznemességet, a népet is; nem egyedül a kiváltságok, hanem a lét kérdése volt ez. Csak József halála mentette meg az országot a forradalomtól s II. Lipótnak vissza kellett vonni még azt is, a mi üdvös volt József intézkedéseiben. A fejedelem és nemzet közt fennálló e szokatlan viszony lehetlenné tette az igazi reformot, még ha mindkét fél óhajtotta is.

E közben kitört a francia forradalom, az általa terjesztett eszmék hozzánk is eljutottak s a felvilágosultabb emberek — nemések és nem nemesek egyaránt — mind hangosabban sürgették, hogy az a nemesi osztály, mely az imént oly sikerrel meg tudta védeni jogait, tegyen már valamit a nép érdekében is. Meg is volt erre az országgyűlésben a jóakaró szándék, ki is küldött egy reformbizottságot kebeléből, de a király halála s a francia haborúk kitérése újból megasztak az üdvös fejlődést.

Ferencz királyunk a francia forradalom rémtetteinek hatása alatt minden újítástól irtózkodott s ez érzelme lassankint elkapta a nemzet

gatnak minden törekvést, mely a magyar szellem ébresztésére és fentartására irányul. E célhoz voltak szabva eszközeik. Kisdédvók szervezése, iskolák segélyezése, tanulók jutalmazása tanfolyamok rendezése, felolvasások tartása, stb.

Egy összefüggő kapocs híján azonban ezek az egyesületek nem működtek oly sikeresen, a mint az kívánatos lenne. A tartózkodás s egyikük-másikuk részéről a feltékenység bizonyos neme kezd kifejlődni a kultur-egyesületekben, valami olyan gondolat, hogy a délvidéket nem az egyetemessé válható társadalmi kulturális mozgalom érdekeinek, hanem a lokális céloknak, a kultur-egyesületek egyenkénti céljainak kell megnyerni. Ez az irány szülhet időnkint egyikének-másikának több-kevesebb anyagi eregményt, de nem szüli meg azt, a mire mindnyájan vágyódunk, hogy a délvidék egész magyar érzelmű társadalmát fölpezsdüljön, s mint Schlauch kifejezte: „támaszává váljék a törvénynek.“

A délvidéki kultúregyesületeknek tehát egyesülniök kell, hogy egységesen vonhasák be működési körükbe az egész délvidéket.

Huzamosb idő óta keresik már a délvidéki kultúregyesületek a szövetkezés formáját. Mindenki érzi, a ki e kultúregyesületek valamelyikének körébe tartozik, hogy a kezdeményező lépéseknek Temesvárról, a délvidék metropolisáól kell kiindulniok.

Két év előtt már volt is értekezlet ez ügyben Temesvárott, de az ügy azóta elaludt és nincs, a ki ismét felköltse.

Álljon az ügy élére a délvidék egyik tekintélyesebb társadalmi tényezője, vegye kezébe újból az elszalasztott fonalat a temesvári magyar nyelvterjesztő-egyesület, s vigye keresztül az egyesülést úgy, hogy az egyes kultur-egyesületek megtarsák ön-

nagyobb részét is. Hiába sürgették a jobbak a haladást; Martinovics és társainak össze esküvése óta a kormány még jobban ragaszkodik a meglevő viszonyokhoz, és hogy a felvilágosodás ne hódítson több hivat, azért az országot szigoruan elzárta a külföld elől. Semmi nyomtatvány, semmi könyv nem léphetett be az országba a kormány engedélye nélkül; itt benne is a könyvek csak előleges átvizsgálás, úgynevezett cenzúra után voltak kinyomathatók. A művelt embereket, vagy bármi tekintetben gyanusakat kémekekkel vette körül, kik még a családi szentélybe is befurakodtak. Az iskolák fejlesztését szándékosan elhanyagolta, gondolván, hogy a tudatlan tömeget könnyebben tarthatja feken, s így az ország műveltsége óriás mértékben hanyatlott; s még az anyagi téren is tétlen volt, mert jól tudta, hogy a nemzet anyagi erejével erkölcsi ereje is gyarapodnék. A megyékbe a maga embereiből kormányzókat, adminisztrátorokat küldött, hogy az ott mutatkozó ellenzéket, ha kell, a megyegyűlés felosztatásával is megfékezzék. A nemzet látván, hogy a bécsi kormánytól jót nem várhat, hogy az úgy bánik, vele mint ellenségével, szabadulni akart tőle, annál is inkább, mert úgysem volt törvényes s helyébe a magyar országgyűlésnek felelős magyar kormányt kívánt.

De hogyan ejtse módját terve megvalósításának, mikor még ennél sokkal jámborabb törekvések is hajótörést szenvedtek úgy a főrendek, mint a bécsi kormány magatartásán?

S a mi jámbor óhaj, hiú ábrándként a nemzet legjobbainak szívében lakott, azt egy csapásra megvalósította 1848. márczius 1-e.

Az 1847. november havában a király által most először magyar szóval megnyitott pozsonyi országgyűlésen a megyei adminisztratori rendszer törvénytelensége felett oly szenvedé-

állóságukat s a mellett a központ: a Temesvár székhelylyel alakítandó délvidéki magyar kultur-egyesület velük összeköttetésbe lépne, s köztök elektromos áramot serkentene s új forrásokat nyitna. E feladathoz nem a Montecuculi-féle „pénz, pénz és pénz!“ jelszó szükségés, hanem az, a mit Napoleon a pénznél többre becsült: az ember. Ebben pedig nincs hiány! **D. K.**

Előfizetési felhívás!

Midőn kilencz évvel ezelőtt a verseczi első magyar lapot megindítottam, vállalkozásom felett még azok is sajnálkoztak és mosolyogtak, a kikről pedig tudtuk mindnyájan, hogy nemcsak jó hazafiak, hanem a magyaros érzelem és gondolkodásmód, a magyar nyelv terjesztésének igaz barátai s dolgozni, tenni és cselekedni kívánnak.

Kimondtak sentenciaként, hogy: magyar ujságnak Verseczen lehetetlen megélni. Ellen-ségeink nyíltan hangoztatták, hogy magyar lapom halva született gyermek s csak pár hónapig fog élni.

Hála a gondviselésnek, a baljóslat nem teljesült be. Igaz benső köszönet annak a kis magyar gárdának és munkatársainknak, kik bennünket a legválságosabb időben sem hagytak el.

A hosszú kilencz esztendő alatt, mióta a verseczi magyar ujság ügyét vezetjük, őszintén megvallva, sokszor állottunk az elcsüggedés szélén. Azok, a kik ellenségei mind annak a mi magyar, sokszor támadtak adázul ellenünk, de a támadások csak erősítettek bennünket, felébresztették a szűnyadókat — a nehéz időben támogatást lertünk magasabb helyekről is, — s azon tudatban, hogy annak a czélnek, mely lapunk zászlójára van felírva — győzedelmeskedni kell — nem engedjük kicsavarni kezünkől a zászlót.

Most már könnyebb a dolgunk, mert elvitázhatlan tény az, hogy Verseczen a magyarság ügye tíz év alatt igen nagyot haladt.

Hogy miféle érdekeket szolgálunk s miképen feleltünk meg eddig lapunk kitűzött céljának, rendeltetésének, az olvasóink elbírálására bizzuk. — Ez alkalommal csak annak kijelentésére szoritkozunk, hogy feladatunkat teljesíteni, az olvasó közönség igényeit kielégíteni ezután is tehetségünkhöz mért erővel fogunk igyekezni s különös törekvésünk leendő lapunkat azon irodalmi és társadalmi színvona-

lyes vita támadt, hogy a kormány már az országgyűlés felosztatására gondolt, s attól lehetett tartani, hogy az általánosan óhajtott reformok ismét — ki mondhatná meg, hogy hanyadszor! — dugába dőlnek, mikor a Párisban kitört februáriusi forradalom híre hozzánk eljutott.

A szallongó hírek hatása alatt teszi meg Kossuth Lajos 1848. márczius 3-án az indítványt felelős magyar kormány felállítására. Az alsó tábla el is fogadja, de a felső most is akadékoskodik.

Ezalatt Pesten az „Ellenzéki körben“ és a Privorszki kávéházban naponként összegyűlő ifjuság lázas izgatottsággal leste a pozsonyi tárgyalások híreit s Kossuth márczius 3-iki indítványa után a közvélemény szavával is akarta támogatni az alsó táblát. — Ezért kérvényt akart az országgyűléshez küldeni, melyben a nemzet követeléseit 12 pontba foglalta. E kérvény szerkesztése végett már többször tartott népgyűlést, midőn márczius 14-én este híre érkezik a bécsi forradalomnak.

Erre márczius 15-én reggel az ifjuság Petőfivel és Jókaiival az élen nemzeti színű zászlók alatt összecsoportosul és csatlakozásra felszólítván az egyetem összes hallgatóit, a Hatvani utcában levő Landerer-féle könyvnyomtató intézet elé vonul és kieszközli a 12 pontnak és Petőfi „Nemzeti dalának“ kinyomtatását.

Ezek voltak tehát a sajtó első termékei, mik az előleges cenzura mellözésével megjelentek.

Az ifjuság által megindított mozgalom pedig mindnagyobb hullámokat ver s délután nagy néptömeg vonul a városháza elé, a 12 pontot a közgyűlés elé terjesztik, ez elfogadja, a polgármesterrel aláírta s küldöttség által viteti az országgyűlés elé. — Ezután pedig szervezi a nemzetőrséget, hogy a polgárok élete és vagyona a mozgalmas napok alatt kárt ne szenvedjen.

lon fentartani, mely őt elszigetelt helyzetében a hazai vidéki lapok között hivatásánál fogva megilleti.

Ezek előrebocsátása mellett bizalommal fordulunk a velünk együtt érző nagy közönséghez, munkatársainkhoz, hogy szellemi támogatással önzetlen munkálkodásunkat elősegíteni; — a lapunk által képviselt eszmét erősíteni; tömeges előfizetéseikkel pedig magyar lapunk fenállását biztosítani sziveskedjenek.

Kirchner J. E. özv.,
a „Délvidék“ kiadója.

Perjéssy Lajos,
a „Délvidék“ szerkesztője.

Napi hírek.

Személyi hírek. Rudnai Nikolics Sándor főispán 6 Mtga a múlt hetfőn városunkba visszaérkezett.

Eljegyzés. Szörényi József főreáliskolánk tehetséges fiatal tanára ma vasárnap fogja eljegyezni Milloschitz Károly előkelő kereskedőnk kellemeiben gazdag, művelt leányát Matild k. a. Kisérje zavartalan boldogság és meglegedés a szép frigyet.

Áthelyezés. Szörényi Gyula kir. járásbírósi aljegyző, a 67-ik gyalog ezred tartalékos hadnagya, ugyanezen minőségben a magy. kir. honvédség 7-ik verseczi gyalogezredéhez helyeztetett át.

Halálozás. Stojanovits Mihály verseczi gör.-kel. szerb tanító f. hó 2-án a múlt hetfőn élete 46-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt és kedden kíséretetve ki végső nyughelyére. A boldogultat bánatos özvegyén kívül négy kiskorú gyermek siratja. Béke poraira!

Kossuth gyász istentisztelet. A helybeli evang. imaházban lélekemelő gyászistentisztelet tartatott a múlt vasárnap d. e. 9 órakor Kossuth Lajos temetése napján. Ez alkalommal megjelentek a város hivatalnokai, Weifert Károly főjegyző, helyettes polgármester vezetése mellett; az 1848-49-iki évi honvédek egyesületének tagjai, az iskolák tanárai és tanítói, testületek és egyletek, valamint oly nagyszámú közönség, hogy a kis imaház zsúfolásig megtelt, sokan ki is szorultak. Greszler Gyula evang. lelkész, fenkölt lelkes szavakkal ecsetelte az elhunyt érdemeit, megható imát mondott, a közönség lelkesen énekelte a szózatot. Az ünnepi istentisztelet mély benyomást tett a nagyszámú közönségre, s méltán érdemlik meg az elismerést azok, (különösen Kuna Jenő ügyvéd, egyházi felügyelő) kik kezdeményezők valának.

A versecz-lugos-marosvölgyi vasút előbbi kötvényeire Gróf Bissingr. Eleonora nagy semlaki nagybirtokosnő 5000 frtolt jegyzett elő.

A nép pedig innét Budára megy a helytartó tanács elé, mely a nyomásnak engedve, a sajtószabadság elvét kimondja s az előleges cenzurát eltörli; egyuttal szabadon bocsátja Táncsics Mihály író, ki a könyveiben hirdetett népszabadságért Budán börtönben sanylődött; végül pedig megígéri, hogy a katonaság a városi hatóság felszólítása nélkül közbelépni nem fog. — A kivított sikereken ujjongó nép a kiszabadított íróval együtt visszatér Pestre és este a színházban fejezi be méltó módon a nagy jelentőségű napot.

Ime rövid története a nevezetes napnak, melynel jelentőségre nézve csak a francia történelemben fontos augusztus 4-ike s 5-ike közti éj vetekedhetik, de dicsőségre nézve nem.

Jelentősége abban áll, hogy a korszerű eszméket, a szabadságot, testvériséget, egyenlőséget a magyarországi viszonyokra alkalmazva, egész terjedelmükben most először proklamáltak, egyben-másban az országgyűlés szabadelvű pártját is megelőzték, a vidéknek lelkesedését lángra gyújtották s az országgyűlésnek a nemzet egyhangú közvéleménye által támogatott reformok törvénybe iktatását tetemesen megkönnyítették.

A reformok életbe léptek, az első felelős magyar miniszterium Batthyányi Lajos gróffal az élen megalakult s az országgyűlés is az új elvek alapján végrehajtott képviselőválasztások által megújodott.

Dicsősége pedig abban áll, hogy a forradalom egy csepp vér ontása nélkül ment végbe. Mig Párisban és Bécsben sűrűn omlott a polgárvér, addig nálunk minden a legpéldásabb rendben és békében folyt le; a nemzet magatartása által is tanusította, hogy megértett az új intézményekre, hogy a nyert szabadsággal visszaélni nem fog.

A fiuk első áldozása ma vasárnapon lesz. Az isteni tiszteleti rendje a r.-k. templomban ennek folytán következő: 7 órakor reggeli mise, 1/8 órakor szent mise egybekötve a fiuk első áldozásával; a fél 9 órai mise elesik; a nagymise és a többi isteni tiszteletek rendes.

Közigazgatási bizottsági és törvényhatósági közgyűlés. Városunk közigazgatási bizottsága rendes havi közgyűlését tegnap szombaton tartotta meg, mely alkalommal a szokásos jelentések olvastattak fel a törvényhatóság közgyűlésére pedig f. hó 9-én holnap hetfőn tartattik meg.

Főreáliskolánk impozáns új épületén, most a kedvező tavaszi napok alkalmával lázas sietőséggel dolgoznak. Az egyes tantermek és szertárak már be vannak vakolva, s az emeleten már az ablakok is betéve. A tornacsarnok tetőzete is készen van már. A felszerelésre szerződésileg kikötött 15 000 forintból a bebutorozásra 12 000 forint fordított. Klamarik miniszteri tanácsosa méltósága lekötendő szívséggel bocsátotta rendelkezésre a legcélravezetőbbnek talált iskolai butorok tervrajzait. A tanári testület most állítja össze a bebutorozás és felszerelés terveit, s e tekintetben a haza első középiskoláinál legcélravezetőbbnek talált minták után indul Versecz városának közel 150 000 forintba kerül az új főreáliskola épülete de szívesen, és öremléssel hozta meg az áldozatot, mert az intézetet július elejétől fogva az állam veszi át s a város évenként csak 6000 forinttal járul fenntartásához. Eddig 22—24 000 forintba került évenként községi főreáliskolájának fenntartása. Az új főreáliskola telke, a város községi közepében az úri és fehértemplomi utcák közt fekszik a fundus 1396 négyzetöl. Az igazgatói lakosztály térs kertetel a fehértemplomi utcára néz. Lesz a nagy területen nyári szabad tornahelyiség, pompás külön játszótér és azonkívül még térs udvarok. A felszerelés is minden tekintetben példányszerű leendő, mivel a szükséges pénzösszeg rendelkezésre áll.

Megnyert pör. Nagy örömben úsznak a város atyai, mert a város régi tengeri kigyója a patronatus kérdése aligha fogja többé felütni fejét, s tetemes kiadástól szabadult meg s fog megszabadulni jövőre is a város. A nagy gaudiumnak oka különösen az, hogy a dentai kincstári uradalomnak Versecz város elleni patronatusi terhek megterítése iránti pere f. hó 4-én a kir. kúriánál elintézt nyert oly értelemben, hogy a harmadbíró megválasztotta a másodbíró marasztaló ítéletét és felperest keresetével feltétlenül elutasította. — Ezen per megnyerése által a város megszabadult az 1879. évtől járó patronatusi terhektől. A pört körülbelül 5—6 évvel ezelőtt Dr. Seemayer Károly ügyvéd kezdte meg, folytatta befejezéséig s a kurai tárgyaláson is részt vett.

Igaz ugyan, hogy rövid idő múlva minden megváltozott. A hatalom, mely annyi népmozgalmatól megrettenve, engedelményeket tett, előbb az egy haza fiait összevesztette, az összevesztett testvérektől pedig a szabadságot elvette, de még így is óriási küzdelmébe került elragadni legdrágább kincsünket. E küzdelem is csak azt igazolja, hogy nekünk is meg kellett tisztulnunk a csaták vérkeresztiségében, mielőtt a szabadság templomába befogadtak volna. — De az eszme azért diadalmasan került ki a harcából; a közös teherviselést, az úrbéri terhek megszüntetését, a törvény előtti egyenlőséget a győző sem merete többé bántani s nemsokára kiderült, hogy az eszmében rejlő erővel a nyers anyagi erő nem mérkőzhetik össze.

Szabadságunk napja újból felvirradt; a negyvennyolczas mozgalmak nem voltak hiábavalók, a márcziusi ifjuság által ültetett faja a szabadságnak újból kivirult s oly dúsan meghozza gyümölcsét, hogy a hon minden gyermekének kiad belőle. S nekünk nem maradt egyéb teendőnk, mint arra vigyázni, hogy e szép fát ki ne döntsék sem a testvéri viszály dülő vihara, sem a nyers erőszak baltacsapásai; hogy éltető gyökereit a gyáva meghunyászkodás csúszó-mászó férgei meg ne közelítsék, zöldelő leveleit a tétlen elpuhultság hernyói meg ne ragják, törzsét a gögös elbizottság, az erkölcsi romlottság suja meg ne örölje, hanem hogy viruljon nekünk is, utódainknak is késő századokon át, a meddig csak a gondviselés a magyarnak, az embernek folyamát kimérte.

Erre kötelez a hála a márcziusi ifjuság iránt, ezzel tartozunk magunknak, utódainknak s az egész emberiségnek.

A helybelli önkényes tűzoltóegyesület lényegesen ma Vasárnap este táncmulatsággal egybekötött társasestélyt rendez a városkerti lövőház vendéglőjében. Meghívók nem adatnak ki. Belépti díj 20 kr., kezdete 8 órakor.

Tanítóegyleti gyűlés. A «Délmagyarországi Tanítóegylet» verseczi fiókegylete ez ideig tavaszi gyűlését f. hó 18-án, d. e. 9 órakor, a községi fiunépliskolai épületben tartja meg, melyre a t. tagok tisztelettel meghívottak. Előadások a főnökénél, Milleker Bódog úrnál, idejekorán jelentendők be.

Knsuth gyászisteni tisztelet Fehérttemplomban. A verseczi evang. egyház fehértemplomi fiókegyháza, ma Vasárnap d. e. 10 órakor magyar, 11-kor pedig német nyelvű gyászisteni tiszteletet tart Kossuth halála alkalmából. Elismeréssel említjük fel, hogy Müller asztalos ez alkalommal teljesen díjtalanul dekorálja az imaházat.

A honvéd gyalogság tartalékába a közös hadsereg tartalékából áthelyezettek a következő hadnagyok. A verseczi 7. sz. honvédgyalogszredhez Rechnitz Dávid, Rosner Sámuel, Koralevszky Lipót, Jakabffy István, Patak József, kovásznai dr. Kovács Géza, Reiber Emil, Blau Arnold, Lendvai Miklós, Spitz Hugó, tahvári Tahy Jakab, Schneider Gyula és Novákovits Frigyes; a lugosi 8. sz. honvédgyalogszredhez: Schramm Győző, Weber F., Kotzó Sándor, Recht Henrik, Seide Károly, Büttner Gusztáv, Matyus Sándor. Schor Lajos, Szathmáry Gy., Jarinay Antal, Fischl Sándor és Lutrer Ottó; végül Zsivkovics Szeptolik.

Nemzeti színészet. Szintársulatunk ügyes direktora beváltotta szavát, melyet városunkból való távozása előtt adott s a mult pénteken előadatta új társulatával Herczegh Ferenc «Három testőr»-ét. A közönség nagy és érthető érdeklődéssel várta az előadást s a felemelt helyiárok mellett is a színház majdnem egészen megtelt. Az érdeklődés ez esetben nem annyira az újonnan szerződött tagok játékát illette, mint inkább a darabot, melyet városunk nagynevű fia írt. Mi az előadás után csak constatalhatjuk, hogy ugy a darab maga, mint annak előadása müért közönségünket kielégítette. A darabnak ugy tárgya mint annak kidolgozása teljesen rávall írójának egyéniségére, melyet heti tárczáiban bőven van alkalmunk szemlélni. Az egész előadás olyan benyomást tesz ránk, mintha valamelyik tárczáját olvasnók, a szereplő egyéniségek vonásai is a tárczák hőseire emlékeztetnek. Az emberek mind köznapi személyek, kikkel lépten nyomon találkozunk: a különbség csak az, hogy a darabban foglalkozásaik — egyiknek-másiknak erőnye is jobban domborodnak ki, mint a hogy talán az életben tapasztaljuk. Azért halottunk olyanforma megjegyzést is, mintha az egyes alakok karikatúrák volnának, mit azonban nem irhatunk alá, mert a mi a szinpadot az élet bizonyos kivonatának tekintjük, a melyben a jellemvonások sokkal élesebben, sokkal markansabbul lépnek fel, mint az életben. A darabnak tárgya nem nagy jelentőségű, tárczaszerű, a főszemélyeket egytől egyig a cinismus egy faja jellemzi, mely az anyagi világ, anyagiasság felfogásából ered s az egyes személyeknél különféleképpen megnyilatkozik. Az emberek előttünk álianak pusztá valójukban és szinte megijedünk, mikor a sok foglalkozást, a sok hibát látjuk, melyeknek mind az önérdék a rugója. Egyikben sincs semmi ideál, még Lizában sem, ki az ideál hiánya feletti keservében maga is oly cinikussá lpsz, mint környezete. Az író e személyek felléptetésével éles késsel belevág az ember eleven húsába, talála érzi magát a kereskedő. kinek a pénz az Istene, a képviselő, ki nevével és pénzzel képviselőséget szeresz, hogy ezzel szemleli és erkölcsi ürességét takarja, szerephez jusson, mely meg nem illeti. Ott van a terrorizáló iparlovag, kinek bátorsága azonnal inába száll, mihelyt emberére talál; ott a könnyü erkölcsű énekesnő, ki azonban tud hű feleség is lenni, mihelyt érdekei úgy kívánják — ott a lengyel emigráns, kinek alakjával annyiszor találkozunk, ki a multak emlékének kamataiból élösködik, egyébként a léha magánzó, a dolog kerülő iparlovagnak második személyesítője és ott végül a szeniális, de léha és önző lapszerkesztő, ki isteni adományát kész, hol jora, hol rosra fordítani, a mint azt éppen pillanatnyi szeszélye vagy végtelen hiúsága diktálja. — Az előadás maga az igazgató dicséretét hirdeti. Újonnan szerződött tagjai úgy mint régi ismerőseink, megfelelték a várakozásnak. Szathmáry Lajos pompásan interpre-

tálta a lapszerkesztőt, a hatást még emelte azon körülmény, hogy alakja, tartása, mozdulatai emlékeztetnek Herczeg Ferenczre, a darab írójára. A másik főszerep Kövy kezében volt, ki az ovatos Pollacsek borkereskedőnek féltelmes párbajhőssé való hirtelen átalakulását igen jól alakította. Molnár Vilmban szintén jó erőt nyert a társulat, Nyárai Antal «Flóris» báróban a lehető legügyefogyottabb képviselőt mutatta be, kinek nem ártana még egy Hofmeister. — Jók voltak még Kecskeméty Irma, Lángh Odön, és Szilágyi Dezső. Mint halljuk a társulat a jövő pénteken ismét át fog rándulni városunkba és a «Cziterás»-t fogja előadni. — cs.

A délmagyarországi természet-tudományi társulat közlönyéből megjelent a XVIII-ik kötet 1 füzeté. A Véber Antal és Dr. Tauffer Jenő szakavatott szerkesztése alatt megjelenő folyóirat jelen füzeté méltán csatlakozik az előbbiekhez Tartalma: A rózsza földrajzi elterjeszkedése. Hanusz Istvántól Temesvár ivóvizei. Dr. Gáspár Jánostól. Madárvilág az ecsedi lápon. Dr. Czirbusz Gézáól. A homoki szőlőművelés két veszélyes ellensége. Wény Jánostól. Különlélek. Társulati ügyek. A társulatot és kiadványait melegen ajánljuk t. cz. olvasóink nagybecsü figyelmébe.

Megjelent és beküldetett Edesuky L. csász. és kir. udvari szállító, a természetes ásványvizek és forrás termények 31 éves multtal bíró telepének márcziusi terjedelmes árjegyzéke, melyből bárki meggyőződhetik arról, hogy nevezett czég mint ilyen valóban első az országban, s hogy teljesen megbízható azon tekintetben, hogy a szenvedő beteg természetadta eredetiségben friss töltésben használhatja a töle megrendelt ásványvizeket. Katalogus kívánatra bárkinek bérmentve küldetik.

Adóhátralékosok figyelmébe. Figyelmeztetjük az adóhátralékosokat, hogy csakis azok juthatnak be az országgyűlési képviselő választók 1895. évre érvényes névjegyzékébe, a kik adóhátralékaikat f. é. április hó 15-ig befizetik.

Vörös harczok színhelye volt a mult szombaton egyik verseczi kis korcsma ivója. Jókendvü legények itták a hegy levét (vagy lehet hogy a spirituszszal kevert mübort), éjfélután valami felett összevesztett a kompánia és Niko-lits Mára szárnyas állatokkal kereskedő ismert házától 7 helyen lékelték meg éles bicskákkal. A sebesültet a kórházban ápolják.

Új zenemű. Valentin Károly pécsi zeneműkereskedő kiadásában újabban megjelent. «A magyar nemzet gyászdala» szövegét és zenéjét írta Dankó Pista. Ajánlva a budapesti egyetem polgárainak. Ára 50 kr.

Magyarország legnagyobb faluja. Orosháza, április 22-én fényes hálaadó ünnepi tisztelettel készül megülni alapításának 150 éves évfordulóját. E napon lesz ugyanis másfélszáz éve, hogy az árviztől kergetett nép Orosházán új otthonra talált és ott községet alapított. Az ünnepségek folytatását azonban öszre halasztják, a mikor a magyarországi evangélikus gyámintézet évi közgyűlését tartja. — Ugyanakkor a vármegyei gazdasági egyetemes loverseny tart, valamint akkor lesz Orosháza legdiszesebb emeletes épületének, a polgári iskolának fölavatása is.

Irodalom.

A «Hazánk» ma az egyedüli független, minden párt- és kormánybefolyástól távol álló magyar politikai lap, mely a vidék, a magyar gazdaközönség és a honorátorok osztályának érdekeit képviseli. — Rövid három havi fenállása alatt a «Hazánk» a magyar hirlapirodalomban páratlan elterjedésre s az egész országban! — mint a magyar agrár érdekek hivatott képviselője, mint a vidék érdekeinek mindig igazságos. önértetes képviselője, — tekintélyre tett szert. — Egy minden ízében magyar, nem divatos jelszavak, hanem a nemzet igazi szükségleteit kielégítő politikát követ a «Hazánk» minden téren, különös súlyt helyezve gazdasági érdekeinkre, melyek máig teljesen elhanyagoltattak.

Nagy 18—24 oldalas számai, magukban foglalják az országgyűlés, a bel- és külpolitikai események, a színház, irodalom és művészet minden újdonságát, szavatott tollból; közgazdasági része pedig a leggazdagabb az egész magyar sajtóban.

Különösen súlyt helyez az egész világ piacairól közvetlenül beszerzett üzleti tudósításaira. — Ma a «Hazánk» az a lap, melynek olvasását, a gazda, iparos és kereskedővilág feltétlen szükségletének kell kijelentünk.

A „Hazánk“ rendkívül gazdag tartalma daczára olcsó napilap. Előfizetési ára: egy évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr. (Kiadóhivatala Budapest, Köztelek.)

A „Millennium“ című, Budapesten megjelenő szaklap az egyetlen, mely kizárólag a közlegő ezredéves ünnepély és kiállítás ügyével képen és írásban foglalkozik. A „Millennium“ hozza a kiállításra vonatkozó hivatalos közleményeket, a pályadíjat nyert kiállítási épülettervek kitünően sikerült rajzait híreket arról, hogy a fővárosban és vidéken hétről hétre mik történnek az ezredéves ünnepekre vonatkozólag; ezenkívül olvasóinak, iparosoknak, kereskedőknek, a leendő kiállításoknak díjtalanul felvilágosítást ad. A „Millennium“ legközelebbi száma Munkácsi „Honfoglalás“ című festménynek kitünő reproductióját közli egy egész oldalon. Szerkesztősége Budapest V. váci körút 28. Ajánljuk az egyedüli kiállítási szaklapot olvasóink becses figyelmébe.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története című illusztrált vállalatból most jelent meg a 9-ik füzet. Gracza György e füzetben az első független magyar felelős miniszterium tagjainak élet és jellemrajzát mondja tömör rövidséggel. E füzet értékét nagyban emeli az 1849-iki szükség-pénzek hű faszimilkben való közlése. Igen szép Andrassy Gyula gr. 1848. arcképe is, a mely eddig még seholsem jelent meg. — A képek beosztása a következő: A szabadságharc hírlapjai. — Mészáros Lázár, az 1848-iki hadügyminiszter arcképe. — A pesti rendőrség jelvénye 1848-ban. — Honvédszászló szentelés. — Kossuth-bankó. — Rozsnyó város szükségpénze 1849-ben (6. ábra). — Windischgrätz felfalja a szabadság bajnokait. (Gúnykép). — A Zichy-uradalom szükségpénze 1849-ben. — Ung és beregmezei sóbankó 1849-ben. A Zemplénmezei Hegyalja szükségpénze 1849-ben (6. ábra). — Andrassy Gyula gr. 1848-ban. — Losonc város szükségpénze 1849-ben.

Nagy regény, nyolc novella és a világirodalom költészetéből kiválasztott egész esomó

vers jelent meg eddigé a „Regény Szalon“ füzeteiben. Különös nyomatékkal hangsúlyozzuk ezt most, a midőn a Zempléni P. Gyula által szerkesztett e kitünő és rendkívül elegáns folyóiratnak előtünk fekvő 8-ik számával a második évnegyed kezdődik. — A ki e rendkívül tartalmas folyóiratnak csak egyetlen füzét olvassa is el, osztozni fog velünk abban a meggyőződésben, hogy kevés pénzért jobb és szebb dolgokat még eddigé egyetlen irodalmi vállalat sem nyújtott nálunk, mert a „Regény Szalon“ eddigi közleményei 10 kötet könyvvel érnek fel, a mi legalább is 10 frtba kerülne, holott e lap előfizetési ára egy évnegyedre csak 2 forint. A mostani füzet tartalmából különösen kiemeljük Vrchlicky Jaroslavnak, a kiváló cseh írónak „A rózsá“ című remek novelláját és „Az első áldozat“ című gyönyörű költeményét. — „Neera“ regénye „Isten veled“ cím alatt a legszebb szerelmi történet, mely az újabb időben megjelent. — A „Regény Szalon“ legközelebbi számában kezdődik Spielhagen Frigyesnek, a jelenlegi német írók legkivalóbbjának „A ki kettőt szeret“ című nagyszabású regénye, melynek befejezésén a nagy szerző csak most dolgozik, de a „Regény Szalon“ máris kedveskedik vele olvasóinak. — Közlésre kerül Mrs. Alexandernek, a hírneves angol írónőnek „Az ő ellensége“ című rendkívül érdekesítő regénye is, mely hivatva van arra, hogy a „Regény Szalon“ még kedveltebbé tegye. — Ujjonnan belépő előfizetők az összes eddigi számokat megkaphatják és mutatvány számokat is ingyen és bárhová szívesen küld a kiadóhivatal (Budapest, VIII., Népszínház-utca 26. szám.)

„Magyar Esti Lap“ ezimen új napilap indult meg Budapesten Szalay Mihály ismert nevű író szerkesztésében. A lap, mely egy párthoz sem tartozik és a mely körül a legkivalóbb hírlapírók sorakoznak, Budapesten már délután 3 óraker jelenik meg és adatik postára, úgy, hogy legújabb és érdekes közleményeivel az összes többi lapokat megelőzi. A kiadóhivatal (Budapest Granátos-utca 2. sz.) kívánatra szívesen küld mutatványszámokat. Az előfizetési ár: vidéken egy évre 8 frt, fél évre 4 frt, negyedévre 2 frt és egy óra 75 kr. Azonkívül a lap egyes példányai az ismertebb hírlap-elárusítóknál és a vasuti állomásokon is kaphatók.

Szerkesztői levelezés.

L—i, N—gy R—e. Külön levélben is megírtam, de e helyen is fogadjátok igaz és őszinte részvétem kifejezését.

—kpsz—. Sajnálattunkra nem tehetünk eleget kívánságának. Idejét múlta! Mai napság Verseczen más egyéb dolgok vannak felszínén. Lapunk magatartását Ön nagyon jól ismerheti, mi meg voltunk vele és velük elégedve. A mi azt a német újságot illeti, felesleges volt elküldeni. Olvastuk már előbb, úgy általánosságban meg is vagyunk vele elégedve — de nekünk éppenséggel nem imponál. Hagyjuk el a hiába való veszekedést. Az ügynek csak ártatnánk vele. Különben üdvözet és „Glück auf!“

Köszvény és csúzbán szenvedőknek ezennel a legfőbb körökben

Horgony-Pain-Expeller

elnevezés alatt dícsérelve ismeretessé vált *Tinct. Capsici comp.* ajánlólágy legyen emlékeztető hozva. Ezen népszerű háziszor 25 óta, mint legmegbízhatóbb fájdalomcsillapító bedörzsölés ismeretes és mindnyájuk által, a kik használták igen kedvelték, úgy hogy további különös ajánlása nem szorul. Üvege 40 kr., 70 kr. vagy 1 f. 20 kr. áron a legtöbb gyógyszer-tárban kapható. Azonban a „Horgony“ védjegyre ügyelendő, mert csak a vörös horgonnyal ellátott üvegek valódiak. Ha a valódi Pain-Expeller helyben nem volna kapható, akkor forduljunk a gyártók gyógyszer-tárhoz: Richter gyógyszer-tára „az arany oroszlánhoz“ Prágában vagy Török József gyógyszer-tárhoz Budapestben.

Kirchner J. E. özvegyének

Verseczen saját házában

38 év óta fennálló s gyorsajtóval s más legújabb rendszerű kisebb sajtóval felszerelt

könyvnyomdája

ajánlja magát mindennemű nyomtatványok úgy mint:

újságok, különféle művek, röpiratok,
árjegyzékek, számlák, étlapok, látogatójegyek,
eljegyzési kártyák, czimlapok, bál meghívók,
gyászjelentések, valamint czimkéek, árújegyek,
arany, bronz vagy különféle színű készítésére.

Elvállal továbbá körövények, gyászjelentések, tabellák készítését minden hazai nyelven, s a legjutányosabb árak mellett.

A felvételi iroda, mely az Andrassy-sétány és az iskola-útcza sarkán lévő Kádits-féle házban van elhelyezve, elvállal mindennemű megrendelést az összes bel- és külföldi hírlapokra, regényekre, divatlapokra és minden e szakba vágó dolgokra.

Ugyanott kaphatók minden fajta irodai szerek a legnagyobb választékban s a legjutányosabb árakon.

A XXXVIII. évfolyammal bíró első verseczi német lap, a „Werschetzer Gebirgsbote“ és „Délvidék“ szerkesztősége és kiadóhivatala számára a hirdetések, felszólamlások és levelek a felvételi irodában is elfogadtatnak.

Mindennemű nyomtatványok a jegyzői irodák részére.